

Försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen

RS/081/2021

Fastställelsebeslut: RA/183/2021	Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-07-16	
Gäller för: hela myndigheten	
Gäller från och med: 2021-07-20	

Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
2025-10-27	9.0	3.2.3, 3.3.2, 3.3.3, 3.4.1, 3.4.1.1 (nytt avsnitt)	RA/080/2025
2024-12-13	8.0	3.1.2, 3.2.2, 3.2.4	RA/075/2024
2024-09-13	7.0	3.5.3 och 3.5.6	RA/055/2024
2024-02-09	6.0	3.3.2 och 3.4.1	RA/009/2024
2023-11-27	5.0	3.5.3, 3.5.3.1 och 3.5.7	RA/076/2023
2023-06-02	4.0	3.5.1	RA/032/2023
2022-07-13	3.0	3.3.2, 3.4.1 och 3.4.2	RA/049/2022
2021-09-23	2.0	3.2.1, 3.5.5 och 3.5.7	RA/195/2021

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
1. Bakgrund	5
2. Syfte och avgränsning	5
3. Rättslig bedömning	6
3.1 När är försörjningskravet tillämpligt?.....	6
3.1.1 Försörjningskravet är som utgångspunkt tillämpligt i alla ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning.....	6
3.1.2 Försörjningskravet tillämpas inte vid ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning.....	6
3.2 Utgångspunkter vid bedömningen av försörjningskravet	7
3.2.1 Det är anknytningspersonen som ska uppfylla försörjningskravet	7
3.2.2 Försörjningsmedlen måste tillhöra anknytningspersonen	8
3.2.3 Hela hushållet ska kunna försörjas av anknytningspersonen	9
3.2.4 Sökanden har bevisbördan för att försörjningskravet är uppfyllt.....	11
3.3 Bedömning av försörjningsförmågan.....	12
3.3.1 Särskilt om individuella bedömningar och anknytningspersonens samlade försörjningsförmåga.....	12
3.3.2 Vilka försörjningsmedel kan räknas med i försörjningsförmågan?	13
3.3.3 Det krävs att anknytningspersonens försörjningsförmåga är varaktig ...	17
3.4 Att beräkna om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet	18
3.4.1 Att fastställa förbehållsbeloppet.....	18
3.4.2 Särskilt om skulder.....	20
3.4.3 Bedömningsmomentet	24
3.5 När görs undantag från försörjningskravet?.....	24
3.5.1 Undantag vid prövning av anknytning till barn	25
3.5.2 Undantag när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz.....	25
3.5.3 Undantag i vissa fall om anknytningspersonen är flykting	26
3.5.4 Undantag i vissa fall om den sökande är ett barn som fötts i Sverige....	28
3.5.5 Undantag om synnerliga skäl och särskild anknytning till Sverige	28
3.5.6 Undantag om anknytningspersonen är vuxen men ska betraktas som underårig enligt EU-domstolens tolkning av direktivet.....	29
3.5.7 Undantag på grund av särskilda skäl.....	30
3.6 Hur provas försörjningskravet?.....	31

3.6.1 Allmänt om anknytningsärenden och försörjningskravet	31
3.6.2 Metod för prövning av försörjningskravet	31

Sammanfattning

Försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen (2005:716) innebär att uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen får beviljas om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Det är sökanden som har bevisbördan för att försörjningskravet är uppfyllt.

Försörjningsmedlen måste tillhöra anknytningspersonen.

Anknytningspersonen ska kunna försörja sig själv och hela hushållet. Begreppet hela hushållet inkluderar den eller de personer som ansöker om uppehållstillstånd och försörjningsberättigade barn.

För att avgöra om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet ska ett förbehållsbelopp fastställas. Detta belopp beräknas utifrån aktuella normalbelopp för hushållet och bostadskostnaden.

Bedömningen av anknytningspersonens försörjningsförmåga består i huvudsak av två delar; dels om försörjningsmedlen kan tas med i beräkningen, dels om försörjningsförmågan bedöms varaktig. För att försörjningsförmågan ska anses varaktig måste arbetsgivaren vara seriös och ha förmåga att kunna betala ut lön med en viss varaktighet.

Det måste alltid göras en individuell bedömning i varje enskilt ärende för att avgöra om försörjningsförmågan är tillräcklig. Det innebär bl.a. att anknytningspersonens samlade försörjningsförmåga ska ligga till grund för bedömningen.

Försörjningsmedel som lön, inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning, annan liknande arbetsrelaterad ersättning, inkomst från enskild näringsverksamhet och förmögenhet kan tas med i bedömningen.

Det är som utgångspunkt lön efter avdrag för eventuell löneutmätning som ska räknas med i försörjningsförmågan. Eventuella skulder som anknytningspersonen har påverkar inte försörjningskravsberäkningen.

Undantag från försörjningskravet görs bl.a. vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, om anknytningspersonen är ett barn och om det finns särskilda skäl.

1. Bakgrund

År 2010 infördes ett försörjningskrav vid anhöriginvandring. Detta försörjningskrav fanns i 5 kap. 3 b § utlänningslagen och innebar att uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 eller 3 a § samma lag fick beviljas endast om den person som utläningen åberopar anknytning till kunde försörja sig och hade en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utläningen. Syftet med reformen var bl.a. att stärka drivkrafterna för att ordna arbete och egen bostad och därigenom främja en god integration.¹ I 5 kap. 3 c–3 e §§ utlänningslagen fanns ett flertal undantag till bestämmelsen i 5 kap. 3 b §. Dessa undantag var så omfattande att försörjningskravet endast undantagsvis kunde tillämpas.²

Sedan den 20 juli 2021 har 5 kap. 3 b § utlänningslagen en ny lydelse som innebär att anknytningspersonen inte bara ska kunna försörja sig själv utan även den utläning som ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning.³

2. Syfte och avgränsning

Detta rättsliga ställningstagande behandlar försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen. Ställningstagandet syftar bl.a. till att klargöra när försörjningskravet är tillämpligt, vad det innebär, när undantag från försörjningskravet kan göras och enligt vilken metod det ska prövas. Den del av försörjningskravet som gäller bostadsförhållanden behandlas inte.

Det rättsliga ställningstagandet ger inriktningen för hur försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen ska tolkas och tillämpas.

¹ Prop. 2009/10:77 s. 19–20, jfr även SOU 2008:114 s. 94.

² Prop. 2020/21:191, s. 108

³ Se prop. 2020/21:191 s. 103 f.

3. Rättslig bedömning

3.1 När är försörjningskravet tillämpligt?

3.1.1 Försörjningskravet är som utgångspunkt tillämpligt i alla ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning

Försörjningskravet är tillämpligt i alla ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 5 kap. 3 och 3 a⁴ §§ utlänningslagen. Det betyder att försörjningskravet inte gäller när personer får uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige med stöd av 5 kap. 3 a § tredje stycket punkten 3 utlänningslagen.

Som utvecklas i avsnitt 3.5 finns det under vissa förutsättningar möjlighet att göra undantag från försörjningskravet.

3.1.2 Försörjningskravet tillämpas inte vid ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning

Försörjningskravet är inte tillämpligt vid ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning.⁵ I förarbetena anges att något försörjningskrav inte ställs upp när en utlänning ansöker om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning.⁶

För att det ska vara en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd i den mening som avses i 5 kap. 3 b § utlänningslagen krävs att personen tidigare haft uppehållstillstånd på grund av anknytning med stöd av 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen. Dessutom måste det vara samma anknytning – dvs. samma anknytningsperson – som ligger till grund för ansökan som låg till grund för det tidigare tillståndet.⁷

Detta kan bl.a. få betydelse om personen tidigare haft uppehållstillstånd som familjemedlem till en arbetstagare med stöd av 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen (2006:97) och arbetstagaren har beviljats permanent uppehållstillstånd.⁸ I en sådan situation ska anknytningen prövas enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen. Det är då inte fråga om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Om personen i en sådan situation ansöker om permanent uppehållstillstånd ska emellertid enbart ett försörjningskrav – det som regleras i 5 kap. 7 § utlänningslagen – tillämpas.⁹

⁴ Vid tillämpning av 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen tillämpas inget försörjningskrav, se avsnitt 3.5.5.

⁵ 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

⁶ Jfr prop. 2020/21:191 s. 105 f och prop. 2015/16:174 s. 76.

⁷ Se MIG 2024:14.

⁸ Till exempel på grund av tidigare arbetstillstånd i fyra år enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen.

⁹ Jfr MIG 2024:14 och RS/084:2021 avsnitt 2.1.2.

En annan situation som kan uppstå är när personen har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person i Sverige enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen, och vid nästa ansökningstillfälle åberopar anknytning till en annan person. I en sådan situation gäller också försörjningskravet.¹⁰

3.2 Utgångspunkter vid bedömningen av försörjningskravet

När det har konstaterats att försörjningskravet är tillämpligt och att något undantag från försörjningskravet inte aktualiseras (avsnitt 3.5) prövas om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet. Bedömningen ska utgå från omständigheterna vid prövningstillfället.¹¹

3.2.1 Det är anknytningspersonen som ska uppfylla försörjningskravet

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utläningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utläningen.¹²

Av artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet följer att anknytningspersonen ska ha stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja anknytningspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Av ordalydelsen i såväl tillfälliga lagen som familjeåterföreningsdirektivet följer alltså att det är *anknytningspersonen* som ska uppfylla försörjningskravet. Detta klargörs även av EU-domstolen och Migrationsöverdomstolen.¹³

I vissa fall kan det uppkomma frågor om vem som ska uppfylla försörjningskravet för medsökande. Det kan t.ex. vara fråga om ett medsökande barn som för egen del inte kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person i Sverige, men som kan beviljas ett sådant tillstånd på grund av anknytning till en förälder, vilken i sin tur beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en partner. Om försörjningskravet är tillämpligt gäller att hela hushållet ska ingå i den krets som anknytningspersonen ska kunna försörja (se avsnitt 3.2.3 nedan). Det betyder att medsökanden ska tas med i bedömningen av om anknytningspersonen i Sverige uppfyller försörjningskravet.

Det kan förekomma att t.ex. ett barn ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till sina föräldrar, som båda kan vara anknytningspersoner i ett ärende om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § utlänningslagen. I 5 kap. 3 b § utlänningslagen anges att ett uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om *anknytningspersonen* kan försörja

¹⁰ I förarbetena uttalas att någon ny prövning av försörjningskravet inte ska göras vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Något försörjningskrav ska inte ställs upp när en utläning ansöker om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning, se prop. 2015/16:174 s. 76 och prop. 2020/21:191 s. 105.

¹¹ MIG 2011:16, MIG 2019:12 och EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) p. 32.

¹² 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

¹³ EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) p. 32, MIG 2019:12, MIG 2019:22 och MIG 2024:14.

sig och utlänningsen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningsen. Bestämmelsen innebär att försörjningskravet ska prövas i förhållande till *en* anknytningsperson som ska uppfylla försörjningskravet. I avsnitt 3.6.2 beskrivs hur bedömningen ska göras om det är aktuellt att ta ställning till mer än en åberopad anknytning. Av avsnitt 3.2.2 nedan framgår att försörjningsmedlen måste tillhöra anknytningspersonen.

3.2.2 Försörjningsmedlen måste tillhöra anknytningspersonen

En fråga som kan aktualiseras är huruvida andra personers medel kan beaktas vid bedömningen av om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet.

Enligt 5 kap. 3 b § utlänningslagen ska anknytningspersonen kunna "försörja sig och utlänningsen" medan det i artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet anges att anknytningspersonen "ska ha stabila och regelbundna försörjningsmedel". Det senare bör läsas i relation till artikel 16.1 a andra stycket i direktivet som handlar om när villkoren inte längre är uppfyllda vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.¹⁴ Där anges att om anknytningspersonens tillgångar inte räcker till utan hjälp från den berörda medlemsstatens socialbidragssystem ska medlemsstaten först då, alltså i förlängningsärendet, beakta familjemedlemmarnas bidrag till hushållets inkomst. Denna formulering i 16.1 a i direktivet, i jämförelse med 7.1 c, ger stöd för att avsikten inte varit att beakta familjemedlemmarnas medel redan vid prövningen av kraven på försörjning enligt 7.1 c.

EU-domstolen har uttalat att artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att kräva att det läggs fram bevis för att anknytningspersonen förfogar över stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja anknytningspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar.¹⁵ Vidare har EU-domstolen uttalat att det i princip är anknytningspersonens försörjningsmedel som omfattas av den individuella prövning av ansökan om familjeåterförening som krävs enligt familjeåterföreningsdirektivet, inte de försörjningsmedel som tredjelandsmedborgaren – för vilken uppehållstillstånd på grund av familjeåterförening har begärts – förfogar över.¹⁶

Ett senare avgörande från EU-domstolen gäller tolkningen av försörjningskravet i artikel 5.1 i direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare.¹⁷ I domen berör EU-domstolen även artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet och uttalar att bestämmelsen innebär ett krav på att förfoga över stabila, regelbundna och tillräckliga försörjningsmedel. Vidare uttalar EU-domstolen att artikel 7.1 c innebär att det avgörande inte är försörjningsmedlens ursprung, utan huruvida dessa medel är varaktiga och tillräckliga, med beaktande av den individuella situation som den berörda personen befinner sig i.¹⁸

¹⁴ Möjligheten att pröva försörjningskravet vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har inte genomförts i svensk rätt, se 5 kap. 3 b § utlänningslagen, prop. 2015/16:174 s. 47 och prop. 2020/21:191 s. 103 ff. I familjeåterföreningsdirektivet används begreppet "förnyelse av uppehållstillstånd".

¹⁵ Dom den 4 mars 2010 i mål C-578/08 (Chakroun) p. 42.

¹⁶ Dom den 6 december 2012 i de förenade målen C-356/11 och C-357/11 (O och S) p. 72.

¹⁷ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

¹⁸ Dom den 3 oktober 2019 i mål nr C-302/18 (X) p. 40.

Uttalandet kan dock inte tas till intäkt för att beakta försörjningsmedel som förvärvats illegalt eller kommer från brottslig verksamhet.¹⁹

Av Migrationsöverdomstolens avgörande i MIG 2024:14 framgår däremot att det är anknytningspersonens försörjningsförmåga som ska beaktas vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt, och att det enligt Migrationsöverdomstolen saknas lagligt stöd för att även beakta familjemedlemmets inkomster. Att makar enligt 6 kap. äktenskapsbalken ska bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses kan alltså inte beaktas vid prövningen.

Utifrån hur aktuella bestämmelser har utformats och ovanstående avgöranden innebär 5 kap. 3 b § utlänningslagen att det inte är möjligt att beakta andra personers försörjningsmedel än anknytningspersonens. De försörjningsmedel som får beaktas vid prövningen av försörjningskravet måste alltså tillhöra anknytningspersonen.

3.2.3 Hela hushållet ska kunna försörjas av anknytningspersonen

En central fråga i bedömningen av försörjningskravet är vilka personer som ingår i den krets som anknytningspersonen ska kunna försörja.

I 5 kap. 3 b § utlänningslagen anges att anknytningspersonen ska kunna försörja sig själv och utlänningen. Bestämmelsen kompletteras med 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen där det bland annat anges att beräkningen ska göras med beaktande även av vad som behövs för försörjning av utlänningen. Det står alltså klart att anknytningspersonen och den eller de personer som ansöker om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen ska kunna försörjas.

Försörjningskravet är uppfyllt om anknytningspersonen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken.

Ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller annan liknande arbetsrelaterad ersättning jämföras med lön.

Kravet är också uppfyllt om anknytningspersonen har inkomster från näringsverksamhet eller en förmögenhet som han eller hon kan försörja sig på.²⁰

Förbehållsbeloppet bestäms med ledning av ett normalbelopp. Normalbeloppen anges för ensamstående, makar och därmed jämställda och för barn.

¹⁹ Jfr bl.a. C-14/23 och de förenade målen C-115/16 m.fl. om missbruk.

²⁰ 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen. Av samma bestämmelse framgår att Migrationsverket får meddela föreskrifter om försörjningsförmåga och vad som ska anses vara en bostad av tillräcklig storlek och standard enligt 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

Normalbeloppets syfte är att möjliggöra en schabloniserad beräkning av ett hushålls vanliga levnadsomkostnader utifrån antalet personer i hushållet och deras ålder.²¹

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2019:22 klargjort att förbehållsbeloppet ska beräknas utifrån levnadsomkostnaderna för *hela hushållet*. I domen anges att anknytningspersonens förmåga att försörja sig och utlänningen ska vara reell och att det innebär att, utöver levnadsomkostnaderna för anknytningspersonen och utlänningen, även anknytningspersonens kostnader för försörjningsberättigade barn bör beaktas.

När det gäller barn är huvudregeln att en förälders underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år. Men om barnet går i skolan är föräldern underhållsskyldig till barnet fyller 21 år. Det ska då vara fråga om studier på grundskola, gymnasieskola eller annan jämförlig grundutbildning.²² När en förälder är underhållsskyldig ska ett vuxet hemmavarande barn kunna försörjas.

En person, som varaktigt bor tillsammans med annans barn och med barnets förälder som har vårdnaden om barnet, är underhållsskyldig mot barnet, om han eller hon är gift med föräldern eller har ett gemensamt barn med föräldern.²³ I den krets som ska försörjas kan alltså ett barn, som inte är anknytningspersonens, ingå även om det egentligen skulle vara föräldern som är den primärt underhållsskyldiga för barnet.

Sammanfattningsvis bedömer Migrationsverket att begreppet *hela hushållet* utöver anknytningspersonen ska inkludera den eller de personer som ansöker om uppehållstillstånd (utlänningen) och försörjningsberättigade barn. Det kan förekomma efterföljande ansökningar om uppehållstillstånd från ytterligare familjemedlemmar, dvs. familjemedlemmar i samma familj som inte ansöker om uppehållstillstånd samtidigt. I en sådan situation ska de utlänningar som redan har uppehållstillstånd – tidsbegränsat eller permanent – på grund av anknytning till anknytningspersonen anses ingå i hushållet och därmed kunna försörjas av anknytningspersonen – även om de inte ansöker om uppehållstillstånd vid det aktuella tillfället. Andra personer ska inte ingå. Som tidigare har nämnts ska bedömningen utgå från omständigheterna vid prövningstillfället.²⁴ Barn som inte är födda vid detta tillfälle ingår inte i hushållet och tas inte med i beräkningen.

När en familjemedlem ansöker om permanent uppehållstillstånd uppställs endast det försörjningskrav som finns i 5 kap. 7 § utlänningslagen²⁵.²⁶ Även om ett permanent uppehållstillstånd beviljas ska personen ingå i hushållet, och kunna försörjas av anknytningspersonen, vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt för andra familjemedlemmar (som inte kan beviljas

²¹ MIG 2019:22. Se även prop. 1994/95:49 s. 61, NJA 2015 s. 211 p. 8, Kronofogdemyndighetens föreskrifter om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning under år 2020 (KFMFS 2019:1) och jfr artikel 4 och 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet.

²² 7 kap. 1 § föräldrabalken.

²³ 7 kap. 5 § föräldrabalken.

²⁴ MIG 2011:16, MIG 2019:12 och EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) p. 32.

²⁵ Inte det som finns i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

²⁶ Jfr. RS/084/2021 s. 6.

permanent uppehållstillstånd). Motsvarande gäller för familjemedlemmar som omfattas av något undantag från försörjningskravet, t.ex. om utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat enligt 5 kap. 3 c § andra stycket 2 utlänningslagen. En sådan familjemedlem kan alltså beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen utan att något försörjningskrav uppställs. Samtidigt ska familjemedlemmen anses ingå i hushållet vid bedömningen av om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet i förhållande till eventuella andra sökande familjemedlemmar.

När en familj ansöker om uppehållstillstånd kan det förekomma att en eller flera av de sökande i vissa fall inte bedöms kunna beviljas uppehållstillstånd, medan andra familjemedlemmar bedöms uppfylla förutsättningarna. Den förra kan t.ex. vara en medsökande familjemedlem som fyllt 18 år. Skulle omständigheterna vara sådana att en eller flera medsökande inte bedöms kunna få uppehållstillstånd ska den eller de personerna inte heller räknas med vid bedömningen av försörjningskravet. Det kan därför i vissa fall finnas anledning att genomföra tillräcklig utredning för att kunna bedöma anknytningen, innan beräkningen av försörjningskravet sker.

3.2.4 Bevisbörda och beviskrav

Huvudregeln i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning är att sökanden ska göra sannolikt att förutsättningarna för att beviljas uppehållstillstånd är uppfyllda.²⁷ I artikel 7.1 i familjeåterföreningsdirektivet anges att medlemsstaterna får kräva att den person som lämnat in en ansökan om familjeåterförening lägger fram bevis för att anknytningspersonen uppfyller kraven på bl.a. försörjning.

Som framgår i avsnitt 4.2.1 ovan är det anknytningspersonen som ska uppfylla försörjningskravet. Trots detta är det, i enlighet med huvudregeln i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning, sökanden som har bevisbördan för att försörjningskravet är uppfyllt. Det är en annan sak att anknytningspersonen själv ofta ger in bevisning till stöd för att försörjningskravet är uppfyllt.²⁸

Försörjningskravet är uppfyllt om anknytningspersonen har lön, annan ersättning, inkomster från näringsverksamhet eller förmögenhet som han eller hon kan försörja sig och utlänningen på.²⁹ Inkomster från en anställning i form av lön och förmögenhet i form av tillgångar m.m. kan typiskt sett styrkas genom skriftlig bevisning, t.ex. anställningsbevis, lönespecifikationer, bankkontoutdrag etc. Den sökande ska därför *styrka* att anknytningspersonens lön och/eller förmögenhet är tillräcklig. I enlighet med principen om fri bevisföring finns det inga begränsningar när det gäller vilka bevismedel som får användas till styrkande av återopade försörjningsmedel.

²⁷ Detta följer av bl.a. MIG 2007:45 I och II. Se även RS/030/2021 rättsligt ställningstagande angående beviskravet i anknytningsärenden.

²⁸ SOU 2008:114 s. 99.

²⁹ 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen.

Försörjningsmedlen måste tillhöra anknytningspersonen (avsnitt 3.2.2), vilket det alltså ankommer på sökanden att visa. När det gäller arbetsrelaterade inkomster är det sällan problem att avgöra om inkomsterna tillhör anknytningspersonen.

Samtidigt innebär försörjningskravet att anknytningspersonen ska ha förmåga att *varaktigt* klara sin försörjning. Prövningen kan därmed behöva innefatta prognoser om försörjningens varaktighet, något som kan vara svårt – eller omöjligt – att föra full bevisning om. Det innebär att det ska göras *sannolikt* att anknytningspersonens försörjningsförmåga är varaktig och att anknytningspersonen därigenom – vid en samlad bedömning av omständigheterna i ärendet – uppfyller försörjningskravet.³⁰

Särskilda bevisfrågor som gäller förmögenhet behandlas i avsnitt 3.3.2.

3.3 Bedömning av försörjningsförmågan

Detta avsnitt handlar om hur anknytningspersonens försörjningsförmåga ska bedömas. Bedömningen består i huvudsak av följande två frågor:

1. Är det fråga om medel som kan räknas in i bedömningen av försörjningsförmågan?
2. Är försörjningsförmågan varaktig?

Genomgången inleds med ett avsnitt om individuella bedömningar och anknytningspersonens samlade försörjningsförmåga.

3.3.1 Särskilt om individuella bedömningar och anknytningspersonens samlade försörjningsförmåga

I EU-domstolens dom i mål C-578/08 (Chakroun) uttalas att möjligheten att uppställa ett försörjningskrav enligt familjeåterföreningsdirektivet ska tolkas restriktivt, eftersom huvudregeln är att familjeåterförening ska beviljas. Vidare framgår att det utrymme för skönsmässig bedömning som tillerkänns medlemsstaterna inte ska användas av dem på ett sätt som äventyrar direktivets syfte, som är att främja familjeåterförening, eller direktivets ändamålsenliga verkan. EU-domstolen betonar vikten av att beakta samtliga omständigheter i ärenden om familjeåterförening och understryker att en ansökan om familjeåterförening inte får avslås, även om inkomsten understiger en viss miniminivå, utan att det görs en konkret prövning av varje sökandes situation.³¹

Även i MIG 2019:12 understryker Migrationsöverdomstolen att en konkret och individuell prövning måste göras i varje enskilt fall. I avgörandet hänvisar Migrationsöverdomstolen till *Chakroun* och redogör för omständigheterna i det enskilda ärendet.

³⁰ Jfr SOU 2008:114 s. 103.

³¹ EU-domstolens dom den 4 mars 2010 i mål C-578/08 (Chakroun) p. 43 och 48 jfr även EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C 558/14 (Khachab) p. 43.

Migrationsöverdomstolen avslutar med att konstatera att anknytningspersonen, vid *den konkreta och individuella prövning som måste göras*, uppfyller försörjningskravet i sin helhet.

Sammanfattningsvis måste alltså en individuell bedömning göras i varje enskilt fall för att bedöma om försörjningskravet är uppfyllt. Det betyder bl.a. att det är anknytningspersonens samlade försörjningsförmåga som ska ligga till grund för bedömningen. En kombination av försörjningsmedel kan därför leda till att försörjningskravet bedöms uppfyllt, även om de var för sig inte är tillräckliga.

3.3.2 Vilka försörjningsmedel kan räknas med i försörjningsförmågan?

Nedan behandlas de försörjningsmedel som får räknas med i bedömningen av försörjningsförmågan. Redogörelsen utgår från 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen. Det är endast de försörjningsmedel som redogörs för nedan som får räknas med i anknytningspersonens försörjningsförmåga. I sak ska inkomster och förmögenheter bedömas på samma sätt oavsett om de är inhemska eller utländska.

Lön

Lön får räknas med i försörjningsförmågan; det kan vara fråga om lön från såväl tillsvidareanställningar som visstidsanställningar.³² För att utgöra lön enligt 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen ska det stå klart att det är fråga om ersättning för förvärvsarbete.³³ Med lön avses dock inte bara själva grundlönen utan även vissa tillägg som den som utför arbetet kan ha rätt till, t.ex. tillägg för obekväm arbetstid och overtidsersättning om det är överenskommet i anställningsavtalet och utbetalas med regelbundenhet. Begreppet lön innefattar alltså ersättningar som utgår från arbetsgivaren i kontanta medel, medan förmåner i form av t.ex. fri kost och logi inte ingår.³⁴

När det gäller kravet på varaktighet³⁵ uppfyller tillsvidareanställningar som regel detta krav om det inte finns indikationer i det enskilda fallet som talar i motsatt riktning. På samma sätt får visstidsanställningar som löper över en period om åtminstone ett år från prövningstillfället räknas med. För visstidsanställningar som löper en kortare period än ett år från prövningstillfället görs en framåtsyftande bedömning av om det gjorts sannolikt att anknytningspersonen kommer att ha kvar anställningen under i vart fall ett år. En sådan bedömning kan grundas på ett underlag som begärts av sökanden som beskriver anställningsförhållandena bakåt i tiden.³⁶

Särskilt om utmätning

Under vissa förutsättningar kan Kronofogden besluta att utmäta t.ex. lön, förmåner och egendom.

³² Prop. 2009/10:77 s. 21 och meddelande från Kommissionen till Rådet och Europaparlamentet angående riktlinjer för tillämpning av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening, s. 13.

³³ Jfr prop. 2009/10:77 s. 20.

³⁴ Jfr. MIG 2025:1.

³⁵ Jfr avsnitt 3.3.3.

³⁶ MIG 2019:12 och EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) p. 45.

En del av lönen kan alltså användas till att betala personens skulder. Det är bara den del av lönen som arbetstagaren inte behöver för sitt och familjens underhåll som får tas i anspråk genom utmätning, närmare bestämt den delen av lönen som överstiger förbehållsbeloppet i 7 kap. 5 § utsökningsbalken. Kronofogden beslutar att arbetsgivaren ska hålla inne och redovisa den överstigande delen av arbetstagarens lön till Kronofogden.³⁷ Löneutmätning kan pågå så länge skulden finns kvar och så länge arbetstagarens inkomst går att utmäta. Ett beslut om löneutmätning ska ändras om det finns anledning till det.³⁸

En sådan anledning skulle kunna vara att anknytningspersonens lön ökar eller att försörjningsbördan ändras t.ex. genom att anknytningspersonen gifter sig eller inleder ett samboförhållande.

Den delen av lönen som utmäts betalas inte ut till arbetstagaren och är alltså inte tillgänglig för personen. Arbetstagaren förfogar därför inte över hela lönen.³⁹ Migrationsverkets bedömning är därför att det är lönen efter avdrag för utmätning som utgör lön enligt 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen. Som framgår av stycket ovan kan dock en löneutmätning förändras över tid och påverkas av olika faktorer och det måste därför, som alltid, göras en bedömning i det enskilda fallet om försörjningsförmågan kan anses tillräcklig.⁴⁰ Om utmätning beslutats för andra typer av inkomster eller förmögenheter som åberopas som försörjningsmedel så ska motsvarande bedömning göras för dem.

Omständigheten att anknytningspersonen har skulder behandlas i avsnitt 3.4.2.

Ersättning från arbetslöshetsförsäkring

Ersättning från arbetslöshetsförsäkring kan enligt 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen räknas med i bedömningen av anknytningspersonens försörjningsförmåga.

Utifrån kravet på att anknytningspersonens försörjningsförmåga ska vara varaktig (se avsnitt 3.3.3) ska det beaktas att ersättningsperioderna i arbetslöshetsförsäkringen är tidsbegränsade.

I MIG 2019:12 var det fråga om en anknytningsperson med tidsbegränsad anställning och medlemskap i en arbetslöshetskassa som varat i mer än 12 månader. Migrationsöverdomstolen uttalade att det inte hade framkommit annat än att anknytningspersonen vid eventuell arbetslöshet hade rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning och att det var sannolikt att han skulle ha tillräckliga arbetsrelaterade inkomster under i vart fall ett år.

³⁷ 3–7 kap. utsökningsbalken.

³⁸ 7 kap. 10 § utsökningsbalken.

³⁹ Jfr med vad som sägs i avsnitt 4.2.2. I MIG 2019:22 uttalas även att anknytningspersonens försörjningsförmåga ska vara reell.

⁴⁰ Jfr avsnitt 3.3.1.

Om det görs gällande att anknypningspersonen kommer att ha rätt till arbetslöshetsersättning vid eventuell arbetslöshet ska det vid prövningstillfället framstå som sannolikt att så är fallet, normalt sett genom underlag som visar att anknypningspersonen uppfyller villkoren för inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.⁴¹

Annan liknande arbetsrelaterad ersättning

Som nämnts ovan jämförs ”annan liknande arbetsrelaterad ersättning” med lön enligt 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen. För att det ska vara fråga om arbetsrelaterad ersättning krävs att ersättningen har sin grund i anknypningspersonens förvärvsarbete. Det innebär att ersättningar som anknypningspersonen kvalificerat sig för genom förvärvsarbete kan räknas med i försörjningsförmågan.

Det kan t.ex. gälla socialförsäkringsförmåner såsom föräldrapenning på sjukpenningnivå⁴², inkomstgrundad ålderspension⁴³, sjukpenning och inkomstrelaterad sjukersättning⁴⁴. Omvårdnadsbidrag kan inte beaktas som inkomst vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt, eftersom ett sådant bidrag avser att tillgodose ett barns omvårdnads- och tillsynsbehov och förutsätter inte att föräldern avstår från att arbeta.⁴⁵

Inkomst av näringsverksamhet

I likhet med lön för förvärvsarbete kan inkomst av näringsverksamhet räknas in i anknypningspersonens försörjningsförmåga.

Förmögenhet

Anknypningspersonen kan räkna med förmögenhet i försörjningsförmågan. Bestämmelsen i 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen får i denna del anses sakna direkt förebild i artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet som avser ”stabila och regelbundna försörjningsmedel”. Frågan om förmögenhet behandlas inte i förarbetena till den tillfälliga lagen, eller till de förändrade reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i utlänningslagen⁴⁶.

Försörjningskravsutredningens betänkande *Försörjningskrav vid anhöriginvandring* (SOU 2008:114 s. 87–88) ligger till grund för det försörjningskrav som infördes i 5 kap. 3 b § utlänningslagen. I försörjningskravsutredningens betänkande förs ett resonemang om att säker avkastning från förmögenhetstillgångar, t.ex. från värdepapper eller fastigheter av viss volym, bör godtas som försörjningskälla.

Frågan om förmögenhet behandlades dock inte i förarbetena till 5 kap. 3 b § utlänningslagen.⁴⁷ I 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen, som hänvisar till 5 kap. 3 b § utlänningslagen, anges endast att försörjningskravet bl.a. är uppfyllt om den som utlänningspersonen åberopar anknytning till har en förmögenhet som han eller

⁴¹ Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

⁴² 12 kap. 21 § socialförsäkringsbalken.

⁴³ Jfr 58 och 59 kap. socialförsäkringsbalken.

⁴⁴ Se MIG 2023:16.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ SOU 2020:54 och prop. 2020/21:191.

⁴⁷ Prop. 2009/10:77 s. 20 och 31–32 och vad som föreskrivs i 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen.

hon kan försörja sig på. Försörjningskravsutredningens förslag att endast godta avkastning från förmögenhet vid bedömningen av försörjningsförmågan har alltså inte genomförts. Någon ledning kring vad som avses med förmögenhet och hur sådan ska bedömas finns därmed inte.

Till skillnad från övriga försörjningsmedel som räknas upp i 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen saknar förmögenhet som regel en direkt koppling till ett förvärvsarbete och en fysisk person. Till saken hör också att en förmögenhet kan skifta i värde över tid och representeras av olika former av tillgångar. En förmögenhet skiljer sig alltså klart från övriga försörjningsmedel i 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen. Det finns därför skäl att ställa särskilda krav för bedömningen av när förmögenhet kan anses vara sådana försörjningsmedel.

Eftersom förmögenheten ska kunna användas som ett försörjningsmedel ska det i princip vara fråga om likvida medel eller tillgångar som snabbt kan avyttras. Värdet på fastigheter och liknande tillgångar kan alltså inte beaktas. Det kan inte heller komma i fråga att generellt beakta framtida eller förväntade förmögenhetstillgångar.⁴⁸ Om sökanden däremot kan visa att anknytningspersonen har löpande månadsvisa inkomster, t.ex. hyresintäkter från fastighetsuthyrning, så kan dessa räknas med i bedömningen under förutsättning att den sammantagna försörjningsförmågan är varaktig.

När det gäller kravet på varaktighet framstår det som ändamålsenligt att bedöma förmögenhet på annat sätt än de inkomster som behandlats ovan. Migrationsverkets bedömning är att varaktigheten i stället ska bedömas i relation till det förbehållsbelopp som anknytningspersonens försörjningsmedel ska uppgå till (förbehållsbeloppet behandlas i avsnitt 4.4.1). Som tidigare har redogjorts för och som utvecklas närmare i avsnitt 4.3.3 nedan, anses försörjningsförmågan uppfyllt vid provningstillfället, när det gäller arbetsrelaterad inkomst, om anknytningspersonen antingen har en tillräckligt stor arbetsrelaterad inkomst under minst ett år framöver eller om det vid en prognos framstår som sannolikt att han eller hon kommer att ha sådan inkomst i vart fall under ett år framöver. Eftersom en regelbunden inkomst och en förmögenhet skiljer sig väsentligt åt till sin karaktär finner Migrationsverket det därför rimligt att åtminstone fördubbla tiden när det gäller varaktigheten avseende förmögenhet.

Närmare bestämt ska förmögenheten vid provningstillfället uppgå till det sammanlagda förbehållsbeloppet under minst två år för att anknytningspersonen ska anses uppfylla försörjningskravet med endast förmögenhet som försörjningsmedel. Om anknytningspersonen åberopar både förmögenhet och andra medel som får räknas in enligt ovan, får det göras en bedömning i det enskilda fallet om försörjningsförmågan sammantaget kan bedömas vara tillräcklig.⁴⁹

Som nämnts ovan saknar en förmögenhet, till skillnad från övriga försörjningsmedel som behandlas ovan, ofta en tydlig koppling till ett förvärvsarbete och en fysisk person. Det innebär bl.a. att medel snabbt kan överföras från ett konto till ett annat.

⁴⁸ Jfr MIG 2015:13.

⁴⁹ Jfr avsnitt 3.3.1 ovan.

Sökanden har bevisbördan för att anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet, vilket i detta sammanhang innebär att sökanden ska göra sannolikt att förmögenheten tillhör anknytningspersonen samt att förmögenheten kommer att vara tillgänglig för anknytningspersonen under minst två år. Om det finns oklarheter kring den förmögenhet som åberopas, exempelvis vad gäller förmögenhetens värde eller anknytningspersonens möjlighet att rättsligt förfoga över medlen, behöver frågan utredas närmare, t.ex. genom att sökanden ges möjlighet att komplettera ansökan i aktuella delar.

Särskilt om utländska inkomster och förmögenheter

Det förekommer att utländska inkomster och förmögenheter åberopas som försörjningsmedel. I sak ska inkomster och förmögenheter bedömas på samma sätt oavsett om de är inhemska eller utländska.

När det gäller vilken typ av underlag som typiskt sett kan förväntas styrka ett påstående om utländska inkomster och förmögenheter ska det beaktas att den som är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige är obegränsat skattskyldig i landet och är därmed som utgångspunkt skattskyldig för alla inkomster i Sverige och från utlandet. Även avseende utländska inkomster och förmögenheter bör det som regel därför vara möjligt att ge in skriftlig bevisning.

3.3.3 Det krävs att anknytningspersonens försörjningsförmåga är varaktig

Av förarbetena framgår att anknytningspersonens försörjningsförmåga ska ha en viss varaktighet för att försörjningskravet ska anses uppfyllt.

Bedömningen av försörjningsförmågan ska vara framåtsyftande eftersom syftet med försörjningskravet är att anknytningspersonen ska arbeta och kunna försörja sig vid familjemedlemmens ankomst till Sverige.⁵⁰

EU-domstolen har klargjort att artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet medger att medlemsstaterna gör en framåtsyftande bedömning av sannolikheten för att anknytningspersonen uppfyller villkoren i artikeln. Enligt domstolen är det ett rimligt krav att det ska vara sannolikt att anknytningspersonen disponerar tillräckliga försörjningsmedel i ett år.⁵¹

I MIG 2019:12 förtydligade Migrationsöverdomstolen kravet på varaktighet. Domstolen uttalade att försörjningsförmåga i detta fall kunde uppfyllas genom att anknytningspersonen vid prövningstillfället antingen har en tillräckligt stor arbetsrelaterad inkomst under minst ett år framöver eller om det vid en prognos framstår som sannolikt att han eller hon kommer att ha sådan inkomst i vart fall under ett år framöver.

⁵⁰ Prop. 2009/10:77 s. 20 och 31 och prop. 2015/16:174 s. 76I prop. 2020/21:191 anges bl.a. att försörjningskravet i utlänningslagen bör utvidgas på samma sätt som i den tillfälliga lagen, se s. 104 f.

⁵¹ EU-domstolens dom den 21 april 2016 i mål C-558/14 (Khachab) p. 33, 45 och 48.

Mot ovanstående bakgrund ska kravet på varaktighet tolkas på så sätt att försörjningsförmågan ska sträcka sig i vart fall ett år framåt från prövningstillfället. I avsnitt 3.3.2 ovan utvecklas varför det finns anledning att bedöma varaktigheten på annat sätt när det gäller förmögenheter.

3.3.3.1 Krav på arbetsgivares seriositet och förmåga att betala ut lön med viss varaktighet

Migrationsöverdomstolens avgörande i MIG 2023:4 rörde försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd i 5 kap. 7 § utlänningslagen. I avgörandet uttalade Migrationsöverdomstolen bl.a. att försörjningsförmågan måste ha viss varaktighet och att det i prövningen av detta ska ingå en bedömning av arbetsgivarens seriositet och förmåga att kunna betala ut lön med en viss varaktighet.

Det finns vissa skillnader mellan försörjningskravet för anhöriginvandring⁵² och försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd⁵³. För att beviljas permanent uppehållstillstånd behöver den sökande bara kunna försörja sig själv, medan anknytningspersonen i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av anknytning ska kunna försörja sig själv *och utlänningspersonen*. Försörjningskraven är däremot i stora drag utformade på samma sätt och med i huvudsak samma syfte: att minska utanförskap⁵⁴ och främja anknytningspersonens och/eller den sökandes integration i Sverige⁵⁵. Båda försörjningskraven innehåller ett krav på att försörjningsförmågan ska ha en viss varaktighet. När det gäller försörjningskravet i 5 kap. 7 § utlänningslagen framgår detta av 4 kap. 4 e § utlänningsförordningen. Motsvarande krav gäller för försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen, men det framgår istället av förarbeten och praxis.⁵⁶

Migrationsverket anser mot den bakgrunden att det även vid tillämpningen av 5 kap. 3 b § utlänningslagen behöver göras en bedömning av arbetsgivarens seriositet och förmåga att kunna betala ut lön med en viss varaktighet.

3.4 Att beräkna om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet

3.4.1 Att fastställa förbehållsbeloppet

För att avgöra om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet ska ett förbehållsbelopp enligt 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen fastställas.

Första steget i att fastställa förbehållsbeloppet är att bedöma vilka personer som ingår i det hushåll som anknytningspersonen ska kunna försörja. Hur den bedömningen görs framgår av avsnitt 3.2.3.

⁵² Som regleras i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

⁵³ Som regleras i 5 kap. 7 § utlänningslagen.

⁵⁴ Jfr prop. 2009/10:77 s. 18 f.

⁵⁵ Jfr SOU 2020:54 s. 216.

⁵⁶ Se prop. 2009/10:77 s. 31 och MIG 2019:22.

Utifrån antalet personer i hushållet och deras ålder används sedan de schabloniserade normalbelopp som varje år fastställs av Kronofogdemyndigheten⁵⁷. I avsnitt 3.4.1.1 finns exempel på hur normalbeloppen och förbehållsbeloppet beräknas.

Eftersom normalbeloppen är schabloniserade beräkningar av levnadsomkostnader⁵⁸ finns det inget utrymme för att beakta individuella omkostnader. Migrationsöverdomstolen har nämligen klarlagt att Kronofogdemyndighetens allmänna råd om bestämmande av förbehållsbeloppet vid utmätning av lön inte ska användas när förbehållsbeloppet fastställs inom ramen för försörjningskravet.⁵⁹ Däremot ska sådana ekonomiska stöd som täcker vanliga levnadsomkostnader, och som inte är beroende av hushållets inkomster, beaktas genom att de räknas av från normalbeloppen. Dit hör t.ex. barnbidrag och underhållsstöd. Ekonomiska stöd som är villkorade ska inte beaktas, även om de täcker vanliga levnadsomkostnader. Det gäller bl.a. studiebidrag.⁶⁰ Omvårdnadsbidrag är inte heller av den karaktären att det kan beaktas vid beräkningen av förbehållsbeloppet.⁶¹

Som nämnts ovan saknas det alltså utrymme för att beakta individuella omkostnader i beräkningen av förbehållsbeloppet. Det betyder att kostnader för t.ex. barnomsorg, resor till arbetet och andra individuella kostnader inte ska tas med i beräkningen.

När det gäller underhållsstöd⁶² har dock Migrationsöverdomstolen uttalat att underhållsstödet ska räknas av från ett barns normalbelopp.⁶³

Det är därför enligt Migrationsverkets bedömning naturligt att underhållsbidrag, som en förälder som inte bor tillsammans med sitt barn betalar till den förälder barnet bor hos, tas med i beräkningen av om anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet. Underhållsbidraget ska därför läggas till anknytningspersonens normalbelopp. I ärenden där en förälder mottar underhållsbidrag från en annan förälder, räknas underhållsbidraget av från barnets normalbelopp. Detta är i linje med regleringen i föräldrabalken som säger att en förälder ska fullgöra sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag för barn som denne inte varaktigt bor tillsammans med.⁶⁴

Till normalbeloppen ska sedan läggas boendekostnaden. Utgångspunkten är att enskilda ska kunna betala sina boendekostnader på egen hand.⁶⁵

⁵⁷ Detta sker med stöd av 7 kap. 5 § utsökningsbalken och 7 kap. 4 § utsökningsförordningen (1981:981).

⁵⁸ I Kronofogdemyndighetens allmänna råd om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning under år 2020 (KFM A 2019:1) anges att till vanliga levnadskostnader räknas utgifter så som t.ex. mat, kläder, hygien, telefon, bredband, hushållsel, försäkringar, fackföreningsavgift, a-kasseavgift och andra mindre utgifter för tillfälliga behov.

⁵⁹ MIG 2019:22 och KFM A 2019:1, där avvikelser från normalbeloppet avhandlas under avsnitt 3.

⁶⁰ Jfr MIG 2019:22.

⁶¹ Se MIG 2023:16.

⁶² När ett barn har två föräldrar är det i första hand föräldrarna själva som ska ordna med underhåll för barnet. Det kallas underhållsbidrag. När det inte fungerar som det ska med underhållsbidraget kan den förälder som har barnet hos sig den mesta tiden ansöka om att få pengar från Försäkringskassan. Då kallas det underhållsstöd.

⁶³ MIG 2019:22

⁶⁴ Jfr 7 kap. 1 och 2 §§ föräldrabalken, MIG 2019:22 samt avsnitt 4.2.3

⁶⁵ MIG 2019:22.

Det är den faktiska boendekostnaden som ska ligga till grund för bedömningen.⁶⁶ Om anknytningspersonen delar bostad med en vuxen familjemedlem som inte ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen, exempelvis sin maka/make/sambo, är utgångspunkten att anknytningspersonen ska svara för hälften av boendekostnaden. Det gäller i princip även om anknytningspersonen gör gällande att någon annan betalar för boendet.⁶⁷ Om den sökande till exempel påstår att fler än två vuxna personer delar på kostnaderna för boendet ska kostnadernas fördelning styrkas med handlingar.

Migrationsverkets bedömning är att boendekostnaden styrs av vilken form av bostad anknytningspersonen har.

Utgångspunkten är att ränta på bostadslån och nödvändiga driftkostnader, som t.ex. uppvärmning och vatten som inte ingår i t.ex. månadsavgiften till en bostadsrättsförening, utgör en del av den faktiska boendekostnaden. De flesta banker och andra kreditgivare uppställer som huvudregel amorteringskrav i samband med upptagandet av bostadslån. Amortering innebär att låntagaren gör avbetalningar på sitt lån. Varje inbetalning ger lägre boendekostnad på sikt och låntagaren sparar alltså löpande pengar på lägre kostnader. Migrationsverket bedömer, mot bakgrund av det nyss sagda, att amortering inte ska tas med som en del av den faktiska boendekostnaden.

Summan av normalbeloppen och faktisk boendekostnad är förbehållsbeloppet.

3.4.1.1 Räkneexempel

Exempel 1 – gift par, make ansöker om uppehållstillstånd från tredje land

Anknytningspersonen A är gift med B. B ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till A. A:s boendekostnad uppgår till 8 000 SEK. A har tillsvidareanställning med en bruttolön på 25 000 SEK. A har inte barn.

Normalbeloppet för anknytningspersonen A ska beräknas enligt följande.

Normalbeloppet är 10 219 SEK för makar eller jämställda⁶⁸.

Efter avdrag för skatt har anknytningspersonen A 20 211 SEK i månadslön⁶⁹.

Förbehållsbeloppet beräknas enligt följande.

10 219 SEK + 8 000 SEK = 18 219 SEK.

Anknytningspersonens inkomster, 20 200 SEK, är alltså tillräckliga för att uppfylla försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

⁶⁶ Jfr MIG 2019:22.

⁶⁷ Jfr MIG 2019:12. I det målet delade anknytningspersonen bostad med en förälder. Enligt Migrationsöverdomstolens bedömning fick anknytningspersonens kostnad för boendet anses vara hälften av hyran.

⁶⁸ Det aktuella normalbeloppet för makar och därmed jämställda för år 2025.

⁶⁹ I exemplet har preliminär skatt beräknats utifrån skattetablell 33.

Exempel 2 – sambor, särkullbarn i hushållet, barn ansöker om uppehållstillstånd från tredje land på grund av anknytning till förälder

Anknytningspersonen A från tredjeland är sambo med B. A:s barn D ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till A. B:s barn C (tio år gammalt) ingår i det gemensamma hushållet. Samborna A och B:s boendekostnad uppgår till 20 000 SEK. A har en tillsvidareanställning med en bruttolön på 35 000 SEK.

Normalbeloppet för anknytningspersonen A som är sambo med B ska beräknas enligt följande.

Normalbeloppet är 10 219 SEK för makar eller jämställda⁷⁰. Eftersom B inte ansöker om uppehållstillstånd, dvs. är inte en sådan utlänning som avses i 5 kap. 3 b § utlänningslagen och 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen, ska detta belopp delas med hälften: $10\,219/2 = 5\,110$ SEK

A är inte gift med B och paret har inte heller något gemensamt barn. A är därför inte underhållsskyldig för C.

A ska däremot själv kunna försörja det sökande barnet D (fem år gammalt). Normalbeloppet för barn 0-6 år är 3 306 SEK. Normalbeloppet minskas med barnbidraget på 1 250 SEK. $3\,306\text{ SEK} - 1\,250\text{ SEK} = 2\,056\text{ SEK}$. Eftersom A och B inte är gifta och inte heller har gemensamma barn kommer något flerbarnstillägg inte att utbetalas⁷¹.

Kostnaden för boendet delas med hälften. Eftersom boendekostnaden uppgår till 20 000 SEK per månad ska anknytningspersonens kostnad för boendet anses vara hälften av detta belopp, dvs. 10 000 SEK.

Efter avdrag för skatt har anknytningspersonen ca. 27 500 SEK i lön.

Förbehållsbeloppet beräknas enligt följande.

$5\,110\text{ SEK} + 2\,056\text{ SEK} + 10\,000\text{ SEK} = 17\,166\text{ SEK}$.

Anknytningspersonens inkomster, 27 500 SEK, är alltså tillräckliga för att uppfylla försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

Exempel 3 – gift par, särkullbarn som stadigvarande bor i hushållet, barn ansöker om uppehållstillstånd från tredje land på grund av anknytning till förälder

Anknytningspersonen X från tredjeland sammanlever med sin maka Y med svenskt medborgarskap. I hushållet finns Y:s tre barn (i åldrarna fem, åtta och elva) som bor stadigvarande hos X och Y. X barn i tredje land (tio år gammalt) ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till X. Y får underhållsbidrag för sina tre barn från barnens andra förälder med 1 823 SEK per barn.

⁷⁰ Det aktuella normalbeloppet för makar och därmed jämställda för år 2025.

⁷¹ 15 kap. 12 § socialförsäkringsbalken

Makarnas boendekostnad uppgår till 15 000 SEK. X har en tillsvidareanställning med en bruttolön på 18 000 SEK.

Normalbeloppet för anknytningspersonen X, som är gift, ska beräknas enligt följande.

Normalbeloppet är 10 219 SEK för makar eller jämställda⁷². Eftersom maken Y inte ansöker om uppehållstillstånd, dvs. är inte en sådan utlänning som avses i 5 kap. 3 b § utlänningslagen och 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen, ska detta belopp delas med hälften: $10\,219/2 = 5\,110$ SEK

X är gift med Y, och är därför underhållsskyldig för de tre hemmavarande barnen. Y får underhållsbidrag med 1 823 SEK för sina respektive barn. Normalbeloppen för de hemmavarande barnen ska därför beräknas enligt följande.

Normalbeloppet för barn 0-6 år är 3 306 SEK. Y och X är båda underhållsskyldiga för barnet som är fem år gammalt. Eftersom Y får underhållsbidrag med 1 823 SEK för barnet ska detta belopp dras av från normalbeloppet. Vid en framåtsyftande beräkning av barnbidrag och flerbarnstillägg får beaktas att makar (och sambor med gemensamma barn) får räkna ihop barn från tidigare förhållanden och kommer få flerbarnstillägg för alla barnen i hushållet, även för X barn.⁷³ Barnbidrag och flerbarnstillägg för fyra barn är 1 685 SEK per barn.⁷⁴ Beloppet ska dras av från normalbeloppet. Efter att ha dragit av 3 508 SEK (underhållsbidrag med 1 823 SEK och barnbidrag inkl. flerbarnstillägg med 1 685 SEK) från 3 306 SEK återstår 0 SEK av normalbeloppet.

Normalbeloppet för barn 7-10 år är 3 967 SEK. Y och X är båda underhållsskyldiga för barnet som är åtta år gammalt. Y får underhållsbidrag med 1 823 SEK för barnet, beloppet ska dras av från normalbeloppet. Barnbidrag och flerbarnstillägg är 1 685 SEK. Efter att ha dragit av 3 508 SEK (underhållsbidrag med 1 823 SEK och barnbidrag inkl. flerbarnstillägg med 1 685 SEK) från 3 967 SEK återstår 459 SEK av normalbeloppet, som därefter delas med hälften. $459/2 = \text{ca } 229$ SEK per månad.

Normalbeloppet för barn 11-14 år är 4 629 SEK. Y och X är båda underhållsskyldiga för barnet som är elva år gammalt. Eftersom Y får underhållsbidrag med 1 823 SEK för barnet ska detta belopp dras av från normalbeloppet. Barnbidrag och flerbarnstillägg är 1 685 SEK. Efter att ha dragit av 3 508 SEK (underhållsbidrag med 1 823 SEK och barnbidrag inkl. flerbarnstillägg med 1 685 SEK) från 4 629 SEK återstår 1 151 SEK av normalbeloppet, som därefter delas med hälften. $1\,151/2 = \text{ca } 575$ SEK per månad.

⁷² Det aktuella normalbeloppet för makar och därmed jämställda för år 2025.

⁷³ 15 kap. 12 § socialförsäkringsbalken

⁷⁴ 15 kap. 3 § jämte 8 § socialförsäkringsbalken

X ska själv kunna försörja det sökande barnet (tio år gammalt) i tredje land. Normalbeloppet för barn 7-10 år är 3 967 SEK. X kommer motta barnbidrag och flerbarnstillägg om 1 685 SEK, som dras av från normalbeloppet. Efter att ha dragit av 1 685 SEK från 3 967 SEK återstår 2 282 SEK av normalbeloppet.

Kostnaden för boendet delas med hälften. Eftersom boendekostnaden uppgår till 15 000 SEK per månad ska anknytningspersonens kostnad för boendet anses vara hälften av detta belopp, dvs. 7 500 SEK.

Efter avdrag för skatt har anknytningspersonen 15 044 SEK i lön.

Förbehållsbeloppet beräknas enligt följande.

$$5\,110 + 0 + 229 + 575 + 2\,282 + 7\,500 \text{ SEK} = 15\,696 \text{ SEK}.$$

Anknytningspersonens inkomster, 15 044 SEK, är alltså inte tillräckliga för att uppfylla försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

Exempel 4 - gift par, särkullbarn som bor växelvis i hushållet, barn ansöker om uppehållstillstånd från tredje land på grund av anknytning till förälder

Anknytningspersonen A från tredjeland sammanlever med sin maka B. B:s barn C (10 år gammalt) bor växelvis med sin förälder D och föräldern B. A:s barn E (fem år gammalt) ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till A. Makarna A och B:s boendekostnad uppgår till 20 000 SEK. A har en tillsvidareanställning med en bruttolön på 35 000 SEK.

Normalbeloppet för anknytningspersonen, som är gift, ska beräknas enligt följande.

Normalbeloppet är 10 219 SEK för makar eller jämställda⁷⁵. Eftersom maken B inte ansöker om uppehållstillstånd, dvs. är inte en sådan utlänning som avses i 5 kap. 3 b § utlänningslagen och 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen, ska detta belopp delas med hälften: $10\,219/2 = 5\,110$ SEK

A är gift med B, och är därför underhållsskyldig för barnet C som bor med dem växelvis. Normalbeloppet för C ska beräknas enligt följande.

Normalbeloppet för barn 7-10 år är 3 967 SEK. A och B är båda underhållsskyldiga för barnet som är tio år gammalt. Barnet C bor emellertid växelvis med föräldern D, som också är underhållsskyldig för barnet. Föräldrarna B och D delar på barnbidraget och B kommer motta ett halvt flerbarnstillägg för barnet C om barnet E beviljas uppehållstillstånd.⁷⁶ Halvt barnbidrag är 625 SEK och flerbarnstillägget är 37,50 SEK, totalt 662,50 SEK. Normalbeloppet ska delas med hälften eftersom C bor i två olika hushåll. $3\,967/2 = 1\,984$ SEK per månad. Återstoden av normalbeloppet ska därefter minska med B:s barnbidrag och flerbarnstillägg, $1\,984 \text{ SEK} - 662,50 \text{ SEK} = 1\,321,50 \text{ SEK}$.

⁷⁵ Det aktuella normalbeloppet för makar och därmed jämställda för år 2025.

⁷⁶ Se 16 kap. 16 § socialförsäkringsbalken

Summan delas därefter med hälften eftersom A och B båda är underhållsskyldiga för C. Beloppet avseende barnet C vid beräkning av förbehållsbelopp är alltså $1\,321,50/2 = \text{ca } 660 \text{ SEK}$.

A ska dessutom själv kunna försörja det sökande barnet E (fem år gammalt). Normalbeloppet för barn 0-6 år är 3 306 SEK. Från summan görs avdrag för helt barnbidrag och flerbarnstillägg (avseende ett barn), totalt 1 325 SEK. $3\,306 \text{ SEK} - 1\,325 \text{ SEK} = 1\,981 \text{ SEK}$.

Kostnaden för boendet delas med hälften. Eftersom boendekostnaden uppgår till 20 000 SEK per månad ska anknytningspersonens kostnad för boendet anses vara hälften av detta belopp, dvs. 10 000 SEK.

Efter avdrag för skatt har anknytningspersonen ca. 27 500 SEK i lön.

Förbehållsbeloppet beräknas enligt följande.

$5\,110 \text{ SEK} + 660 \text{ SEK} + 1\,981 \text{ SEK} + 10\,000 \text{ SEK} = 17\,751 \text{ SEK}$.

Anknytningspersonens inkomster, 27 500 SEK, är alltså tillräckliga för att uppfylla försörjningskravet i 5 kap. 3 b § utlänningslagen.

3.4.2 Särskilt om skulder

Av 4 kap. 4 d § första stycket utlänningsförordningen framgår att försörjningskravet är uppfyllt om anknytningspersonen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön. Migrationsverket anser därför att det inte finns något utrymme att ta hänsyn till eventuella skulder som anknytningspersonen har i försörjningskravsberäkningen. När det gäller utmätning av lön se avsnitt 3.3.2 ovan.

3.4.3 Bedömningsmomentet

Anknytningspersonen uppfyller försörjningskravet om försörjningsmedlen uppfyller kravet på viss varaktighet och efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet.⁷⁷

3.5 När görs undantag från försörjningskravet?

I detta avsnitt redogörs för samtliga undantag från försörjningskravet.

⁷⁷ Jfr avsnitt 3.3.3 och MIG 2019:22.

3.5.1 Undantag vid prövning av anknytning till barn

Enligt 5 kap. 3 c § utlänningslagen tillämpas inte försörjningskravet om anknytningspersonen är ett barn.⁷⁸ I förarbetena till bestämmelsen anges att barn av naturliga skäl inte kan jämföras med vuxna när det gäller krav på försörjning och att undantag från försörjningskravet ska gälla om anknytningspersonen är ett barn. Vidare anges att familjeåterföreningsdirektivet bör tolkas så att ett försörjningskrav inte ställs upp när anknytningspersonen är ett barn.⁷⁹

Det är inte tillräckligt att sökanden *åberopar* anknytning till ett barn. Det saknas stöd för att ändamålet med bestämmelsen skulle vara att utsträcka undantaget till sådana situationer.⁸⁰ Vid prövningen av anknytningen till ett barn görs därför undantag från försörjningskravet. Det gäller även om barnet ingår i en familj, där den sökande har åberopat anknytning till flera av familjemedlemmarna.

Om sökanden åberopar anknytning till flera personer prövas anknytningen som huvudregel enligt hierarkin i 5 kap. utlänningslagen. En åberopad anknytning till en make, maka eller sambo (5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen) prövas alltså som utgångspunkt innan anknytningen till ett barn (t.ex. 5 kap. 3 § första stycket 4 eller 5 utlänningslagen). Om den åberopade anknytningen prövas gentemot en make, maka eller sambo aktualiseras bedömningen av försörjningskravet. Försörjningskravet prövas alltså gentemot exempelvis maken eller maken, även om det samtidigt åberopas anknytning till ett barn. Det är först när anknytningen till barnet prövas som undantag från försörjningskravet kan göras. Undantag från försörjningskravet ska alltid göras när barnet är anknytningsperson, även om barnet ingår i en familj med flera familjemedlemmar som den sökande åberopar anknytning till. Mer om detta i avsnitt 3.6.1. När den sökande är ett barn som åberopar anknytning till båda sina föräldrar prövas anknytningen till föräldrarna i den ordning som beskrivs 3.6.2.

3.5.2 Undantag när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz

Försörjningskravet gäller inte i vissa fall när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz.

För att undantag ska kunna göras krävs dels att utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo, dels att utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.⁸¹

⁷⁸ I 1 kap. 2 § utlänningslagen definieras vad som är ett barn.

⁷⁹ Prop. 2020/21:191 s. 108. Se också prop. 2015/16:174 s. 46 och 77. I prop. 2009/10:77 s. 21 behandlas också detta undantag i utlänningslagen och där anges att utlänningar som är anhängiga till anknytningspersoner som är barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd utan att barnet uppfyller försörjningskravet.

⁸⁰ Föregående fotnot, se även SOU 2008:114 s. 119–121 där det anges att barn som är anknytningspersoner undantas från försörjningskravet. Se vidare prop. 2009/10:77 s. 32.

⁸¹ 5 kap. 3 c § andra stycket utlänningslagen. Se också prop. 2020/21:191 s. 163.

Kravet på att förhållandet ska vara väl etablerat innebär att det inte finns något absolut krav på att makarna eller samborna ska ha sammanbott utomlands.⁸²

3.5.3 Undantag i vissa fall om anknytningspersonen är flykting

Av bestämmelsen i 5 kap. 3 d § första stycket utlänningslagen följer att undantag från försörjningskravet som huvudregel ska göras om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting.

Undantaget från försörjningskravet gäller dock inte om någon av punkterna 1–3 i bestämmelsen är tillämpliga. Det är alltså tillräckligt att någon av punkterna 1–3, som redogörs för nedan, aktualiseras för att försörjningskravet ska tillämpas.⁸³

Punkt 1. Ansökan om familjeåterförening görs inte inom tre månader

Enligt punkt 1 gäller försörjningskravet om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting.

Tidsfristen om tre månader ska beräknas från tidpunkten då anknytningspersonen underrättades om beslutet att beviljas sådant tillstånd eller sådan skyddsstatus som avses i 5 kap. 3 d § utlänningslagen, till det att ansökan om familjeåterförening ges in.⁸⁴ Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen beviljar anknytningspersonen uppehållstillstånd eller skyddsstatus beräknas tidsfristen från den dagen domstolens beslut vinner laga kraft. I andra fall, när anknytningspersonen t.ex. inte underrättas om vårt beslut, beräknas tidpunkten från dagen för vårt beslut att bevilja uppehållstillstånd eller skyddsstatus.⁸⁵

Punkt 2. Familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU

Enligt punkt 2 gäller försörjningskravet om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till. Bestämmelsen har sitt ursprung i artikel 12.1 i familjeåterföreningsdirektivet enligt vilken medlemsstaterna får upprätthålla ett försörjningskrav om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land till vilket anknytningspersonen och/eller familjemedlemmarna har särskild anknytning. I sammanhanget bör noteras att det enligt ordalydelsen i 5 kap. 3 d § första stycket 2 utlänningslagen krävs att *familjen* har en särskild anknytning till landet ifråga.

Det är alltså fråga om en bestämmelse som är mer generös än vad som följer av familjeåterföreningsdirektivet eftersom det uppställs ett högre krav för att denna punkt ska vara tillämplig.⁸⁶

⁸² Se prop. 2020/21:191 s. 109, jfr prop. 2014/15:32 s. 33 f. och 37.

⁸³ Ordalydelsen i 10 § tredje stycket tillfälliga lagen och prop. 2016/17:133 s. 69.

⁸⁴ Jfr 33 och 44 §§ förvaltningslagen (2017:900) och prop. 2016/17:180 s. 204–208.

⁸⁵ Jfr dock med vad som sägs här nedan i avsnitt 3.5.7 om tidsfristen när det gäller undantag från försörjningskravet p.g.a. särskilda skäl.

⁸⁶ Denna möjlighet grundar sig på artikel 3.5 i familjeåterföreningsdirektivet.

Av förarbetena framgår inte vad som avses med begreppet familjen i detta sammanhang.⁸⁷ Eftersom försörjningskravet gäller för anknytningspersoner som inte omfattas av familjeåterförordningsdirektivet vore det olämpligt att låta direktivets definition av familjemedlemmar styra tolkningen av begreppet familj i detta avseende.⁸⁸ Begreppet familjen ska i stället tolkas på så sätt att det avser de personer som har för avsikt att leva tillsammans i hushållet i Sverige, typiskt sett make, maka, sambo samt underåriga barn.

Det är Migrationsverket som har bevisbördan för att familjeåterförordning är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till. Det bör därmed först utredas om det finns ett land utanför EU till vilket familjen har en särskild anknytning och därefter prövas om familjeåterförordning är möjlig där.

Det senare förutsätter att landet är ett realistiskt alternativ som är säkert för anknytningspersonen och dess familjemedlemmar. Den ”särskilda anknytningen” förutsätter att familjemedlemmarna har familjeband, kulturella eller sociala band med landet.⁸⁹

Punkt 3. Utlänningen och anknytningspersonen har inte sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat

Enligt 5 kap. 3 d § utlänningslagen tillämpas försörjningskravet om utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. För att det ska anses stå klart att förhållandet är väl etablerat är det tillräckligt att äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat innan anknytningspersonen reste in i Sverige.⁹⁰

3.5.3.1 Undantag i vissa fall om anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande

Av 5 kap. 3 d § sista stycket utlänningslagen framgår att när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande kan undantag från försörjningskravet göras enligt första och andra stycket i samma bestämmelse i vissa fall. För att undantag ska kunna göras förutsätter det att familjemedlemmen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.⁹¹

Det innebär att undantag från försörjningskravet endast kan göras i de fall familjemedlemmen inte själv kan beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande men uppehållstillstånd beviljas med stöd av anknytningsreglerna i utlänningslagen.⁹²

⁸⁷ Prop. 2020/21:191 s. 106 f. och s. 164, prop. 2015/16:174 s. 46–47 och 77–78.

⁸⁸ Se artikel 3.3, jfr artikel 4.1 a med 2 c i förhållande till syftet med familjeåterförordningsdirektivet samt prop. 2005/06:72 s. 44–46

⁸⁹ Meddelande från Kommissionen till Rådet och Europaparlamentet angående riktlinjer för tillämpning av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförordning, s. 23–24.

⁹⁰ 5 kap. 3 d § utlänningslagen och prop. 2020/21:191 s. 111.

⁹¹ 5 kap 3 d § sista stycket utlänningslagen tar sikte på situationer som rör familjesammanhållning och har utformats med bestämmelsen i 5 kap. 3 § första stycket 5 utlänningslagen som förebild. Se prop. 2023/24:18 s. 21 och 27 .

⁹² Jfr prop. 2013/14:248 s. 46 och MIG 2022:9.

I en sådan situation kan det göras undantag från försörjningskravet enligt 5 kap. 3 d § första och andra stycket utlänningslagen.

3.5.4 Undantag i vissa fall om den sökande är ett barn som fötts i Sverige

Försörjningskravet tillämpas inte när den sökande är ett barn som har fötts i Sverige och den som barnet åberopar anknytning till är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige. Denna bestämmelse, som återfinns i 5 kap. 3 e § utlänningslagen, avser utlänningar som har uppehållstillstånd i Sverige som fått barn.⁹³

3.5.5 Undantag om synnerliga skäl och särskild anknytning till Sverige

Undantagsbestämmelsen i 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen förutsätter dels att det finns synnerliga skäl, dels att utläningen har en särskild anknytning till Sverige. En sammantagen bedömning ska inriktas på om sökandens sociala, säkerhetsmässiga eller humanitära situation framstår som särskilt utsatt.⁹⁴

Eftersom 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen till sin konstruktion inte förutsätter anknytning till en person utan avser den sökandes anknytning till Sverige är den tillämplig även om sökanden också skulle åberopa anknytning till en flykting eller alternativt skyddsbehövande med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av samma skäl uppställs inget försörjningskrav i en sådan situation eftersom det inte finns en utpekad anknytningsperson som försörjningskravet kan riktas mot.

Bestämmelsen kan aktualiseras när ett uppehållstillstånd på grund av anknytning inte kan beviljas med stöd av övriga bestämmelser i 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen, till exempel på grund av att försörjningskravet inte är uppfyllt. Ett exempel på en situation där en prövning enligt bestämmelsen kan behöva göras är när anknytningspersonen är ett barn i Sverige som beviljats uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl och barnets ena förälder och syskon, som befinner sig utomlands, söker på anknytning till barnet som är bosatt här. Familjeåterförening är i detta exempel inte möjlig i annat land.

Föräldern kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till barnet i Sverige, och något försörjningskrav uppställs inte eftersom anknytningspersonen är ett barn. I de fall syskonen inte har någon tillståndsgrundande anknytning till barnet i Sverige, prövas anknytningen i förhållande till föräldern.

Föräldern har emellertid ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen, och kan därmed inte utgöra anknytningsperson i ett sådant ärende om familjeåterförening⁹⁵.

⁹³ Prop. 2020/21:191 s. 108 f och prop. 2016/17:133 s. 69.

⁹⁴ MIG 2009:26.

⁹⁵ Enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 a utlänningslagen. Se 5 kap. 3 § tredje stycket om att anknytningspersonen ska ha ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen.

Det blir därför i huvudsak fråga om att bedöma om det finns skäl för uppehållstillstånd enligt undantagsbestämmelsen i 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen om synnerliga skäl och särskild anknytning till Sverige. Beroende på omständigheterna skulle det kunna finnas förutsättningar för uppehållstillstånd för syskonen, till exempel om ett beslut om avslag skulle kunna innebära en oproportionerlig inskränkning av rätten till respekt för familjelivet.⁹⁶

3.5.6 Undantag om anknytningspersonen är vuxen men ska betraktas som underårig enligt EU-domstolens tolkning av direktivet

EU-domstolen har i flera avgöranden klargjort att det är tidpunkten för ansökan om familjeåterförening eller asyl som avgör om ett barn ska betraktas som underårigt i familjeåterföreningsdirektivets mening.⁹⁷ Med beaktande av domarna från EU-domstolen har Migrationsöverdomstolen i MIG 2022:11 delvis ändrat sin praxis. I Migrationsöverdomstolens avgörande konstaterar domstolen att vid prövning av om uppehållstillstånd kan beviljas enligt 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen ska barnets ålder bedömas utifrån omständigheterna vid ansökningstillfället. Mot bakgrund av hur direktivet har genomförts i svensk rätt innebär EU-domstolens avgöranden att motsvarande ska gälla om anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.⁹⁸

I EU-domstolens avgörande C-560/20 var en av frågorna huruvida artikel 10.3 a i direktivet ska tolkas så att en medlemsstat får kräva att en förutsättning för att bevilja ett ensamkommande flyktingbarn rätt till familjeåterförening med sina föräldrar, är att flyktingen eller föräldrarna uppfyller förutsättningarna i artikel 7.1 i direktivet. En sådan förutsättning är t.ex. krav på stabila och regelbundna försörjningsmedel. I avgörandet hade det ensamkommande barnet fyllt 18 år under tiden för prövningen av föräldrarnas ansökan om familjeåterförening. Artikel 10.3 a i direktivet har genomförts genom bestämmelsen i 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen.

EU-domstolen konstaterar att ordalydelsen i artikel 10.3 i direktivet, jämförd med artikel 4.2 a i samma direktiv, ger stöd för att medlemsstaterna inte får kräva att ensamkommande flyktingbarn eller deras föräldrar uppfyller förutsättningarna i artikel 7.1 i direktivet.⁹⁹ Denna tolkning får också stöd av att syftet med artikel 10.3 särskilt är att främja familjeåterförening för ensamkommande flyktingbarn med sina föräldrar, för att garantera dessa barn ett ökat skydd p.g.a. deras utsatthet.¹⁰⁰ Domstolen anför vidare att det är praktiskt omöjligt för ett ensamkommande flyktingbarn att för sin egen och sina föräldrars räkning ha tillgång till tillräckliga tillgångar. På samma sätt är det extremt svårt för föräldrarna att uppfylla dessa villkor redan innan de har återförenats med det ensamkommande flyktingbarnet.¹⁰¹

⁹⁶ Se mer om rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen i det rättsliga ställningstagandet RS/008/2022.

⁹⁷ Se mer om detta i det rättsliga ställningstagandet om tidpunkt för bedömning av barns ålder i ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning, RS/001/2022.

⁹⁸ Prop. 2005/06:72 s. 44–46 och EU-domstolens dom den 7 november 2018 i mål C-380/17 p. 34–36.

⁹⁹ Se C-560/20, p. 73.

¹⁰⁰ Se C-560/20, p. 74

¹⁰¹ Ibid p. 77.

Sammantaget kommer EU-domstolen fram till att medlemsstater inte får kräva att föräldrarna, eller det ensamkommande barnet uppfyller ett försörjningskrav.

För att få avsedd effekt och för att uppnå konsekvens i regelsystemet bör EU-domstolens praxis få till följd att den som är underårig enligt artikel 10.3 a i direktivet även betraktas som ett barn enligt 5 kap. 3 c § utlänningslagen. Försörjningskravet gäller alltså inte vid tillämpning av 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen när anknytningspersonen, som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, hunnit fylla 18 år, men ska betraktas som underårig.

3.5.7 Undantag på grund av särskilda skäl

Utöver ovan nämnda undantag har det införts en ventil som gör det möjligt att medge undantag från försörjningskravet i vissa fall. Undantag från försörjningskravet får enligt 5 kap. 3 f § utlänningslagen medges helt eller delvis om det finns särskilda skäl. Det kan till exempel aktualiseras för personer som i och för sig har rätt att återförenas med anhöriga enligt bestämmelserna i utlänningslagen men som av olika skäl inte kan uppfylla försörjningskravet. Det kan till exempel röra sig om äldre personer som har lämnat arbetsmarknaden och som inte har en inkomst som når upp till den nivå som krävs. Det kan också aktualiseras för personer med en varaktig funktionsnedsättning som gör det omöjligt med en egen arbetsrelaterad inkomst. Ett annat exempel är om det på grund av särskilda omständigheter är objektivt ursäktligt att ansökan om familjeåterförening har lämnats in efter tremånadersfristens, i 5 kap. 3 d § utlänningslagen, utgång.¹⁰²

Det kan naturligtvis förekomma även andra situationer där det framstår som orimligt att ställa upp ett försörjningskrav, t.ex. om det i ett enskilt fall bedöms stå i strid med Sveriges konventionsåtaganden att uppställa ett försörjningskrav. Det är en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet som ska göras.¹⁰³

Det får också beaktas att det framgår av EU-domstolens praxis att även om medlemsstaterna får ange en viss summa som referensbelopp får medlemsstaterna inte neka familjeåterförening om inkomsten inte överstiger en viss miniminivå, oberoende av en konkret prövning av varje sökandes situation.¹⁰⁴ Vid bedömningen ska naturligtvis även barnets bästa beaktas.¹⁰⁵

¹⁰² Jfr prop. 2023/24:18 s. 23 och MIG 2021:5.

¹⁰³ Prop. 2020/21:191 s. 112 f och prop. 2023/24:18 s. 21. Jfr också prop. 2009/10:77 s. 34. Jfr även RS/009/2020 om prövning av barns bästa och RS/008/2022 om rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 Europakonventionen.

¹⁰⁴ EU-domstolens dom den 4 mars 2010 i mål nr C-578/08.

¹⁰⁵ 1 kap. 10 § utlänningslagen. Se också RS/009/2020 rättsligt ställningstagande angående prövningen av barnets bästa.

3.6 Hur provas försörjningskravet?

3.6.1 Allmänt om anknytningsärenden och försörjningskravet

Som huvudregel provas ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt hierarkin i 5 kap. utlänningslagen.

Försörjningskravet aktualiseras när bestämmelserna i 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen tillämpas. Försörjningskravet är alltså ett av flera moment i prövningen av den eller de anknytningar som åberopas. I det följande utvecklas i vilken ordning försörjningskravet bör provas.

3.6.2 Metod för prövning av försörjningskravet

Som utgångspunkt ska prövningen av försörjningskravet göras enligt följande steg:

1. Först bedöms om försörjningskravet är tillämpligt på den anknytning som provas. Som utvecklats i avsnitt 3.1 är försörjningskravet tillämpligt på anknytningar enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen förutsatt att det inte är fråga om fortsatt uppehållstillstånd.
2. Om försörjningskravet är tillämpligt provas om något undantag är aktuellt. En materiell prövning av försörjningskravet förutsätter att det dessförinnan har tagits ställning till om något av undantagen som redogörs för i avsnitt 3.5 är aktuellt.
3. Om det står klart att något undantag inte är aktuellt görs en materiell prövning av försörjningskravet enligt avsnitt 3.2–3.4. Som utgångspunkt kan försörjningskravet provas innan identiteten och anknytningen utreds. Om försörjningskravet inte är uppfyllt kan ansökan om uppehållstillstånd avslås utan någon utredning av identitet och anknytning.
4. Om det är aktuellt att ta ställning till mer än en åberopad anknytning – t.ex. när det finns *två* föräldrar som kan vara anknytningspersoner för ett barn som ansöker om uppehållstillstånd – ska prövningen av efterföljande anknytningar som regel följa de steg som redogörs för ovan.

Om försörjningskravet inte är tillämpligt eller om det finns förutsättningar för att göra undantag från försörjningskravet provas anknytningen i sedvanlig ordning.